

Editura NEUMA
Strada Carpați nr. 28
Dej, județul Cluj

Editor: Andrea H. Hedeș
Copertă și DTP: Gelu Iordache

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PETRACHE, COSTINEL
Cu sufletul desculț prin iarba lumii : proză scurtă /
Costinel Petrache. - Dej : Neuma, 2025
ISBN 978-630-6592-89-0
821.135.1

Costinel PETRACHE

Cu sufletul desculț prin iarba lumii

PROZĂ SCURTĂ

Editura
NEUMA
2025

Cuprins

Cuvânt prevenitor	5
Nu Ioana a fost cea mai frumoasă	7
Nea Ghiță al Micului	15
Port ilegal de grad	19
Era ziua mea	23
Evitarea umbrei	27
Mulțumesc, doamnă!	37
Pâinea cea de toate zilele	39
Al treilea picior	52
Am revăzut-o nevăzând-o vreodată	54
M-am răzgândit în dimineața nunții	57
Felicitare cu năbădăi	65
Suveranitatea tăcerii	68
Iertarea cea de toate zilele	73
Eminescu mi-a hotărât drumul	78
O ședință inedită	86
România Mare	92
M-am ținut de cuvânt	95
Dăinuiri	107
Cărările din palma lumii	116
Rona	122
La Priboieni	133

Mulțumindu-I Lui Dumnezeu că sunt

Cuvânt prevenitor

Vine o vreme când amintiri viitoare bat la poarta celor ce sunt. Unele, deloc puține, răspund, deschid larg poarta, te poftesc înăuntru, se bucură că sunt luate în seamă, dovadă că nu le-ai uitat, că au însemnat ceva în viața ta.

Altele așteaptă, nu răspund nu că nu le-au auzit, preferă să tacă. Nu le-a venit vremea par a spune, neștiind dacă timpul lor va sosi vreodată.

Intru, dintr-odată iată-mă în sânul lor, mă regăsesc în fiecare dintre ele, dar nu știu de care să mă apropiu. Într-o clipă căreia nu-i pot defini la repezeală starea ezitarea cedează și n-am încotro, mă las în seama lor.

M-am regăsit în lumea fără de care nu aș fi fost, drum musai de ajungere spre ceea ce sunt. Parcă a fost ieri. Memoria, precum un ecograf netulburat de trecerea anilor, reîntregea întocmai întâmplări și trăiri care, într-un fel sau altul, au dat sens vieții consolidându-i și încurajându-i rostul, curajul, așteptarea și ajungerea.

Am reîntâlnit oameni și oameni, lumini și umbre, bucurie și amărăciune, speranță și deznădejde,

iertare și uitare, zile mântuitoare și nopți greu trecătoare, inimi larg deschise și porți ferecate, pomi înfloriți și arbori plictisiți de ei înșiși, lacrimi tăcute și cuvinte nespuse, pâine nestinsă și grâu neprins, singurătate stăruitoare și iubiri necoapte, greșeli fără voie și căințe tardive, ajungeri târzii și drumuri neterminale, așteptări cu ochii în soare și împliniri dăruitoare, anotimpuri nemuritoare și ani măcinați de neliniști, păreri de rău cu frunzele căzute și temeiuiri înmugurind la marginea răbdării, primul sărut și trenuri care uitau să se întoarcă, străzi de capul lor și case adormite, zbor deprins nu desprinzându-mă de pământ, ci prăbușindu-mă spre el, întotdeauna mama și tata.

Niciuna dintre acestea nu ar fi existat fără oricare alta, bunăoară nici eu. Cu trecerea timpului, dar și a timpurilor, privindu-mă-n mâine realizez că sunt tot mai mult amintiri pe care încă le țin în picioare. Până într-o zi când voi fi doar amintire, o amintire liberă de orice așteptare, lăsată în lumea ei. Dumnezeu mi-a dăruit libertatea și puterea de a fi eu însumi prin mine însumi. Ce binecuvântare! Din Biserică întotdeauna am ieșit altfel decât am intrat. Am înțeles, între talerele nepărtinitoare ale credinței, că nu pot prețui ceea ce nu sunt în stare să dăruiesc.

Întâlnirea cu trecutul. A fost frumos. Liniște ajunsă, adevăr cursiv, armonie liberă, împlinire binecuvântată. Voi continua.

Nu Ioana a fost cea mai frumoasă

Eram în forfota nevăzută a singurătății. O singurătate căreia nu-i știam unitatea de măsură, dar, nici nu mă gândeam vreodată, îi eram dator să o aflu. N-aveam încotro. Iubirea însăilată în ițele unei căsnicii pe care mi-o doream „de piatră” nu a avut nici pe departe puterea să-mi îplinească așteptarea. Căutam fără să știu ce caut, visam fără contur și ajungere, mă rugam fără curaj și speranță. Izbuteam să mă sustrag cât de cât singurătății, scriind. Colaborarea cu unele publicații m-a ajutat mult. Într-un târziu, spre sfârșitul ultimului deceniu al veacului trecut, m-a prins îndrăzneala de a-mi retrăi în scris, după cum atârneau atunci în memoria sufletului meu, întâmplări din drumul vieții. Mă gândisem la un roman, dar, mărturisesc, era mult prea mult pentru primul meu pas adevărat în ale scrisului. Apoi, împresurat de câte și mai câte, îmi lipsea răbdarea convenită trăirii scrise. Nu am înțeles nicidecum timpul. Așa am gândit, am gândit bine. Am luat la pas vremea de până atunci a trecerilor mele de tot felul și m-am pus pe treabă. A ieșit volumul de proză scurtă „Întoarcerea lumii”. Ce să

spun, am trăit cea dintâi bucurie de după reînceputul difuz al vieții temătoare. Fără să mă pierd cu de-a firea, aprecierile m-au încurajat nebănuit. Îmi amintesc, asemenea primului articol publicat în urmă cu mai mult de treizeci de ani în jurnalul „Vremea” rânduit de către Adrian Păunescu. Nu-i voi uita vreodată titlul, „Tragedia românească pe tarabele târgurilor de săptămână”.

Peste măsură, însă, m-au copleșit aprecierile lui George Astaloș, la capătul unei lecturi prezentate în Cenaclul Scriitorilor Militari în care activam de puțin timp, el citindu-l în manuscris: „Un grandios imn al inocenței, o inițiere în erotică, erotica naturii. Rar am citit o proză de o stilistică atât de perversă. În proza lui Costinel Petrancea ceea ce m-a fermecat este folosirea unui argou rural. Această argotică rurală, care sugrumă cuvintele spre a le da o altă viață, ne oferă minuni lexicale. Eu credeam că această manieră este absolut perimată, dar amestecată cu senzitivul, cu substanța sufletului, atât de bine, atât de pur, nu pot să spun decât că imaginea, devenind cinematografică, ne cucerește”. L-am dedicat celei mai dragi ființe mie din toate și pentru toate timpurile: „Tatălui meu Gheorghe, pe care noi, copiii, l-am iubit mult, dar nu mai mult decât ne-a iubit el pe noi.”

Obişnuiam să particip la sesiunile de comunicări științifice, acolo unde tematica angajării generale

putea cuprinde și opiniile mele exprimate prin susținerea unei comunicări. M-am înscris astfel, era în anul 2002, la o asemenea activitate organizată de către o instituție căzută, pe la jumătatea anilor două mii zece, în oprobriul unei societăți dezorientate de acele înstrăinate ale busolei politice românești. Am cunoscut-o pe Cornelia P. care, deși nu s-a grăbit, dar cine mai știe, prinsese un locșor, singurul atunci, în așteptările mele. Ne-am mai întâlnit printre picăturile zgârcite ale unei zile sau alta, atunci când doar cerul avea dreptul să ne vadă. Ne-a apropiat, în mare măsură, aceleași deznădejdi într-ale vieții, ea văzând lumina lumii cu mai mult de zece de ani în urma mea. Dar, precum un accent ce lipsea și care a căzut unde trebuie, am simțit dimpreună un plus de căldură a apropierii aflând că amândoi eram din aceeași comună, Priboieni. Ea născută și crescută acolo până la plecarea în lume, eu doar petrecându-mi vacanțele, toate vacanțele, din prima până-n ultima zi, la bunicii dinspre mamă, Maica Mare și Tata Mare, Veta și Ion ai lu` Briceag. Într-una din revederi i-am dăruit „Întoarcerea lumii”. La puțin timp, revăzându-ne, recunoascând nume, oameni și locuri, comentând unele întâmplări a insistat anume asupra „Ioanei”, una dintre nuvelele cărții. Ioana, Ioana lu` Gheorghe al lu` Cloacă... O femeie neasemuit de frumoasă, poate cea mai frumoasă dintre femeile de prin partea locului, o frumusețe la

care, oricât s-ar fi străduit, chiar și închipuirii i-ar fi fost greu să ajungă pentru a o înțelege, scriam în carte. Dar povestea Ioanei era peste înțelegerea vremurilor de-atunci, cred că și peste a vremurilor de azi. Reiau întocmai amintirea Ioanei cum, știind-o, s-a statornicit în neuitarea mea.

„De când primăvara ștergea de-a binelea orice împotrivire a iernii până ce toamna îngăduia ocrotitor ultimelor călduri călătore s-o apuce spre zările sudului, într-o rânduială ce aducea deja a ritual prea puțin înțeles de către trăitorii de pe-o zi pe alta a vieții, se îmbăia în gărla Miresei din Valea Popii. (...) Se comporta, poate că așa se și simțea, de parcă ar fi fost prima și singura ființă din stirpea omenească ofrandă a reîntemeierii, nicio condiție neputând să-i pună în primejdie sau măcar sub puterea aproximativă a întrebării libertatea inițială. Plimbându-și privirea între apa care, de fiecare dată, îi primea botezător atâtea și atâtea nedumeriri și incertitudini și cerul de la care aștepta fără să întrebe răspunsurile atâtor și atâtor întrebări, se despuia cu gesturi care păreau a nu-i aparține lăsându-și în voia gravitației veșmintele: mai întâi broboada neagră ce îi cădea pe spate, puțin mai jos de linia de sus a șoldurilor și, după ce-i învălurea protector umerii, îi petrecea, risipindu-se simetric, pieptul; betele late cam cât trei degete alăturate, negre și ele, puțin decolorate, care îi înconjurau de

mai multe ori mijlocul subțire; fota neagră, simplă, ce îi bătea călcâiele în mers; fusta albă, lungă, cu alesătură pe poale, de jur-împrejur, care punea lămuritor în lumină două linii priceput zig-zagate, abia sesizabile; ia, tot albă, tot simplă, cu mânecile largi strânse la încheieturi, decoltată rotund sub înălțarea gâtului. În cele din urmă, printr-o mișcare de-o clipă, renunța la basma, surprinzându-și părul ce îi cădea revărsător pe spate înnegurându-i umeii albi, într-atât de albi precum laptele tocmai muls în care bate fără opreliști lumina dimineții.

Intra în apă. Mai întâi până la glezne, aștepta să îi înțeleagă bine starea, îi lua îndelung seama spre deal și spre vale, mai făcea doi-trei pași spre firul gărlii unde apa abia dacă atingea adâncimea de un cot și îngenunchea a împotrivire, vrând parcă să-i ia seama până se pierdea, în sus, după Cotu Chiorului. Apoi, frângând clipocitor crâmpieie unduitoare din trupul nestatornic al gărlii, și le petrecea prin mișcările alunecătoare ale palmelor ușor aduse a căuș, pe umeri, pe sâni, pe coapse, tot așa de mai multe ori, după care se lăsa pe spate, cu picioarele întinse în rostul cursului, rămânându-i la sprafață doar chipul, atât cât i se întrevedea de obicei din basmaua ei cea neagră.

Stătea astfel nemișcată, contopindu-se gânditor cu toate cele curgătoare de pe pământ. Din când în când privea cerul lăsându-l să-i coboare în ochii larg

deschiși, dar cel mai mult, prin pleoapele-i lăsate, căuta dincolo de el, acolo unde credea că își află viața ei, nu așa cum a fost și nici așa cum este, ci cum ar fi vrut să se întâmple din ziua nunții sale încolo. Sau, poate, privind-se într-o oglindă străină aflării comune, trăia arar, printr-o inexplicabilă dezrădăcinare de sine, sentimentul că trupul din fața ei este vinovat, totuși, de nedăruire, precum și de o îndelungată și nedezmintită singurătate. După un timp revenea cu gândurile în cele ale lumii ei, se ridica, se îndrepta spre mal, despacheta cu mișcări aparent lucrute coaja de săpun aflată într-un colț de ștergar alb, revenea în matca gărliei precum i-ar fi aparținut de drept și de demult, se înspuma pe de-a-ntregul, se limpezea lăsându-și trupul în voia clipcitoare a apei, se clăbucea iar, iar se limpezea, la fel dăruindu-se apei care o înveșmânta împresurând-o și-n care se simțea destul de bine de vreme ce nu-i venea să se desprindă din unduirile ei mângâietoare. Când soarele se împlinea în a doua suliță a ridicării deasupra răsăririi, ieșea, lua ștergarul alb din borangic, își freca părul șuviță cu șuviță, începând dinspre frunte, după care, prin zvâcnirea înapoi a capului, îl trimitea pe spate, lăsându-și sânii, obișnuit de mari, dar nefiresc de rotunzi, în voia necuprinsului și a privirilor noastre înțepenite de atâta nemișcare. Mai departe nu se ștergea. Lăsa stropii de apă care îi diamantau trupul în seama

soarelui și a adierilor nelipsite din albia gărliei, întorcându-se domol când spre stânga, când spre dreapta, cu brațele proptindu-și-le de șolduri sau atârându-i controlat de-a lungul coapselor, precum într-un dans căruia doar ea îi înțelegea rostul și semnificația. După ce ultima picătură apuca drumul neînțeles spre norii care decorau inofensiv înaltul, se îmbrăca alene, își punea basmaua înodându-și-o dublu sub bărbie, își lăsa broboada pe umeri și o apuca agale pe unde venise, luându-și ca pe un dar de nelipsit singurătatea, pierzându-se pe potecuța întunecată de nucii lui nea Ion al Catanii. (...) Evident, mai tot satul, bărbați cam de toate vârstele, dar și muieri nebăgate în seamă, râvnitori de prin trăirile alăturate, ascunși în aininii care împlineau malurile gărliei se holbau nesățios la cel mai frumos dar femeiesc făcut de Dumnezeu acelor locuri. Participam? Da, stăpânit de o invidie devoratoare, eram parte a haitei de privitori de-o seamă cu mine, năpustită asupra Ioanei..."

Dialogul s-a cantonat exclusiv asupra Ioanei, subliniind cele scrise în carte, știute pe de rost, după cum astfel le știu și azi, firește împletind epic compliniri nelipsite povestirii.

Un timp nu ne-am mai văzut. Într-o seară mă sună. Era la părinți, la Priboieni. Am vorbit mult. A ținut să-mi spuna că discutase mult cu mamă-sa despre Ioana. I-a confirmat cele scrise în carte,

asupra unui aspect, însă, avea o altă părere pe care Cornelia a ținut să mi-o aducă la cunoștință.

„Nu Ioana a fost cea mai frumoasă femeie de pe aici, de printre dealurile Bogaților și Negreștilor. Mi-a zis mama că cea mai frumoasă a fost una de prin cătunul unde era neamul lui Zăpucioiu, Mari-oara lu` Veta lu` Briceag îi zicea.”

Era mama.

Nea Ghiță al Micului

Copilăria, în toată cuprinderea ei, mi-a fost dat să o împlinesc, zi de zi, printre bătrânii satului. Erau atât de frumoși, Doamne. Îmi păreau deodată cu lumea sau mai trecuți decât ea. Îi aveam mai aproape pe cei din cătunul nostru, vecinătățile se copseseră bine de-a lungul veacurilor. Nu le puteam distinge vârsta, n-aș putea nici acum când nu mai sunt parcă doar de ieri, de-alaltăieri. Cred că nici ei nu și-o mai știau sau, poate, nu o luau în seamă. Cât era ziua de lungă nu aveau astâmpăr. Răsăritul îi găsea în picioare, asfințitu-l și-l amin-teau când treceau de crucea nopții. Târziu, după ce ogrăzile se retrăgeau într-ale lor, se adunau pe la câte-o poartă, doi-trei la Gheorghe al lu Beacă, doi-trei după cuinea țatei Gheorghita, alții, poate trei-patru, în poarta lui nea Ghiță-al Micului pentru care toți ceilalți aveau o prețuire pe care o înțelegeam numai când, nu știu cum se făcea, izbuteam să trec peste starea lumii în care eram. Așa credeam. Cu toții, erau vreo opt-nouă în cătunul nostru, duminică de duminică, aveau aceeași rânduială: dimineața participau la sfânta liturghie, după care urcau